

Становище

от доц. д-р Велислава Карагенова
Катедра Пиано и акордеон – АМТИИ „Проф. А.Диамандиев“
за Дисертационен труд

на

Христо Христов

Трактатът на Йохан Йоахим Кванц „Опит за напътствие при свирене на флейта“ и проблемите на интерпретацията на флейтова музика от XVIII век

НМА „Проф. П.Владигеров“ – Инструментален факултет

Материалите по защитата представят колегата Х. Христов като личност със сериозни познания, интереси и компетентност в областта на интерпретацията на флейтова музика от бароковата епоха и разкриват широкия му артистичен поглед върху избраната проблематиката. Творческият подход е заявен както на концертната сцена, така и в научноизследователската дейност. Това дава основание постигнатите резултати да бъдат оценени като значими и стойностни.

Представеният в завършен вид дисертационен труд отговаря на изискванията на закона за присъждане на научна и образователна степен “Доктор”. Той се състои от 277 страници, от които 195 основен текст. Съдържа увод, 3 глави с подраздели, заключение, библиография и 73 приложения. Включени са и 191 нотни примера, диаграми и таблици. Библиографията съдържа 92 заглавия, от които 25 на кирилица (24 на български език и едно на руски) и 67 на латиница: на немски – 49, на френски – 7, на английски – 4, на италиански – 5, на латински – 2, както и списък със 107 посетени страници в интернет източници. В процеса на работа върху

изследването Христов е осъществил 2 публикации по темата в специализирани издания на НМА „Проф. П. Владигеров“. Пряко по темата на дисертацията са и 10-те реализирани концертни програми с оригинална интерпретация, основана на дългогодишен опит в областта на бароковата музика - опит на солист, преподавател и оркестрант. Получената следдипломна квалификация по старинна музика в Лайпциг се явява стабилна основа за професионалните артистични търсения на Х. Христов.

В основата на настоящото изследване е интерпретацията на флейтова музика от епохата на барока и Галантния стил, представена всеобхватно и аргументирано - като техника, жанрови проблеми, отношение между композиция и импровизация, естетика на афекта, подходи към соловата каденца и др. Изборът на тема несъмнено е мотивиран и ръководен от силен изпълнителски интерес към бароковата музика и стремеж към максимална, исторически подплатена обективност в интерпретацията, от една страна. От друга страна, в историко-теоретичен аспект, сред цитираните извори и трактати от ранни епохи, станали основа на изследването, Христов откроява на преден план личността на Кванц и неговия труд „Опит за напътствие при свирене на флейта“. Това му позволява избраната проблематика да бъде обхваната в различни ракурси: исторически, теоретичен, творчески и изпълнителски.

Дисертационният труд е структуриран в три глави, които ясно обхващат конкретни исторически, музикално-теоретични и изпълнителски параметри.

Първа глава: „Общ историко-теоретичен и творчески обзор на развитието и употребата на напречната флейта“ е свързана с възникването и развитието на инструмента и някои интересни изпълнителски практики. Обхванати са елементите на музикалната изразност в бароковата епоха с акцент върху щрих, темпо, ритмика и възгледите, свързани с тях.

Втора глава: „Някои представителни жанрови и стилови проблеми, свързани с флейтово творчество и интерпретация в дадената епоха“ насочва към основни параметри в жанровата система (видове речитативи, фантазия, партита, соната, концерт) и особености на стила и изпълнението в очертаната епоха. Предложеният интерпретационен модел е пряко извлечен от знанието за афектите и изразяващите ги музикално-изпълнителски и реторични фигури.

В Трета глава „Интерпретационнопрактически фундамент и аргументация на дисертационната тема – диференцирана картина в личната концертна дейност“ Х. Христов анализира детайлно концертния си репертоар - представен от гледна точка на идеен замисъл, стилистични и интерпретационни характеристики, афект, артикулация, орнаментика, щрихи, отношение към дисонанса, вибраторото, подходи към стабилните и мобилни елементи във формата.

Като начало, бих искала отбележа значимостта и мащабите на изследователския обект на Х. Христов – 17-18 век, времето на барока и Галантния стил, които раждат и очертават изразителността в музиката. Идеята, че музиката е реч, оформя основните фактори, отразяващи стремежите на епохата – комуникация (вниманието към слушателя), естетика (възможност на музиката да доставя наслада) и красноречие (чувствата, представени чрез афект). Обобщено казано, афектът не е спонтанно изявена емоция, а „резултат от технологията на рационализирането, идеализирането и обективизирането“, както споменава Н. Япова. Бароковата музика създава активно афекти, не ги отразява пасивно. Темата е особено ценна за съвременния изпълнител, посегнал към старинната музика, поради отдалечеността на епохата и нейните идеали от съвременното естическо светоусещане, преминало през романтичния субективизъм. В това отношение

бих отличила съдържанието на втората глава като изключително полезно за всеки концертиращ музикант, заради значимостта и универсалността на коментирания комплекс от изпълнителски проблеми - сред които артикулацията, относителността на трайностите, роля на паузите и ферматите, каденците, смисъла на импровизацията - и заради предложените изпълнителски съвети, пряко свързани със знаковата роля на бароковия интерпретатор. „Словото“ на артиста музикант би трябвало да е четимо в цялата му множественост.

Особено ценни за изследването са и концертните изяви на Х. Христов, в които, освен предложените авторски каденци към творбите, прелюдии и вариации, е представена и цялостна концепция за изпълнението на музика от епохата на Галантния стил, по отношение на технически възможности на инструмента, творческо единомислие в композиционно отношение, жанрови модели. Разбирам стремежа за реконструкция на културния образец като опит да се разкрие широкият спектър на системата от „изпитани рецепти“ в музиката на 18 век и да се съхрани нейната идентичност.

Задълбоченият и детайлен поглед на Х. Христов върху избраната сфера позволява постигане на баланс между теоретичен фундамент и практическа приложимост. Изследователят се насочва от опората в историческите източници към основата на творческите явления в музиката на барока и Галантния стил и към съвременните изпълнителски подходи към създаване на професионална интерпретация. Проблемната рамка е очертана както в широк аспект, така и в конкретни проявления. Всички изводи и заключения са мотивирани от живия досег с музикалното произведение и от богатия опит на колегата на концертния подиум. В труда се усеща естественото присъствие на изпълнителя практик, тясно свързан със спецификата на една оригинална, интригуваща изпълнителската практика, каквато е практиката на 18-то

столетие.

Настоящият дисертационен труд се базира на обширна, разнообразна и актуална научна литература. Христов демонстрира завидна осведоменост, пълноценно боравене с научните изследвания и публикации и проявява обоснована критичност към източници и издания.

Приемам представените приноси на настоящото изследване, те несъмнено са многобройни: от пълноценното презентиране на труда на Кванц, през предложения теоретичен фундамент за интерпретация на барокова музика, чрез извеждане на основни изпълнителски практики в епохата на барока и очертаване на особености на езика в „галантния стил“, до реализиране на впечатляващ брой премиерни творби за България.

Всичко това ми дава основание да дам своята професионална подкрепа на Х. Христов и убедено да предложа на уважаемото научно жури да му присъди образователната и научна степен “ДОКТОР”.